

Список использованных источников:

1. Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе / В. Беньямин. – М.: Медиум, 1996. – 240 с.
2. Дюфрен М. Кризис искусства // Западноевропейская эстетика XX века. – Вып. 1. – М., 1991. – С. 26-35.
3. Ортега-и-Гассет Хосе. Эстетика. Философия культуры / [А. Зись и др.] Сост. В. Е. Багно. – М.: Искусство, 1991. – 588 с.

Швед З.В.

*доктор філософських наук, професор,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Серед важливих факторів забезпечення конституційних прав і свобод громадян України важливе місце посідає законодавча практика сприяння державою задоволенню релігійних потреб, у тому числі і на рівні діяльності релігійних громад. Серед важливих інструментів правового регулювання даної сфери є застосування норм міжнародного права, вираженого у формі договорів, згоду на виконання яких надано Верховною Радою України. І якщо ця проблематика постійно перебуває в полі зору правників то для релігієзнавчої науки дана тема є недостатньо розробленою. З огляду на це, актуальність такого дослідження є достатньо очевидним і не потребує подальшого обґрунтування, особливо в контексті євроінтеграційних процесів, що набули поширення в нашій державі. Розробка теоретичних положень аналізу правового забезпечення функціонування релігійних організацій є підставою для виокремлення та аналізу особливостей застосування норм права, які є похідними від конституційних норм про свободу совісті. Саме це дозволяє констатувати, що дія спеціальних законів, які регулюють державно-конфесійні відносини, сфера застосування яких є вичерпною, має наступну свою специфіку: вони поширюються як на окремих громадян так і на їх об'єднання, при цьому використання в нормативно-правових документах таких слів і словосполучень як «не є обов'язково», «може бути», «регулюються у відповідності до домовленостей» та інше, створює підстави для неоднозначного тлумачення закону. Саме на цю обставину вказували учасники Всеукраїнської наукової конференції «Державний орган у справах релігій в Україні: історія та сучасність», яка відбулася у Києві в літку 2018 року. В рамках цього наукового заходу було широко обговорено колективну монографію «25-річчя української незалежності як історія релігійних свобод і світоглядного плюралізму: державні інституції та релігійні організації у пошуку моделей партнерства». Серед авторів видання – імена провідних релігієзнавців України, які у контексті мультидисциплінарних студій релігійного феномену виокремили важливу

тематику державно-конфесійних відносин. У контексті нашої роботи варто звернути увагу на дві публікації, зокрема Андрія Юраша та Максима Васіна.

Історичний огляд практики функціонування державних органів України у справах релігії дозволив А. Юрашу констатувати, що вибудова системного погляду на феномен державної інституалізації органів у справах релігії та врахування їх досвіду формування, дозволяє виокремити основні завдання, до розв'язання яких покликаний Департамент у справах релігії сьогодні. При цьому коло цілей, на які спрямована діяльність даного органу дотичне не тільки поточної ситуації релігійного життя в Україні, але також зорієнтована на своєчасне виявлення та розв'язання проблем, які можуть виникати у цьому зв'язку.

Більшість дослідників погоджуються, що особливий статус релігійних організацій, як громадських організацій, виражається у специфічній нормативно-правовій базі, яка корелює функціонування останніх. І з огляду на це, вкрай актуальним видається звернення до міжнародного досвіду, авторитет якого закріплюється практикою застосування міжнародного права. У своїй статті «Забезпечення міжнародних стандартів релігійної свободи під час реєстрації статутів релігійних організацій» М. Васін зазначає, що інкорпорована в українську практику модель автономності релігійних громад не може бути однозначно оціненою з точки зору суспільного резонансу, який може поширюватися у зв'язку зі змінами які відбувається у релігійному середовищі. Тут мовиться про факти ескалації або фундаменталізації релігійних рухів, що є темою окремого аналізу. Водночас, виокремлюючи актуальні завдання правового регулювання діяльності релігійних інститутів варто враховувати ті сучасні тренди, які формуються в контексті поширення моделі «полілогу» взаємин. Забезпечити це повинне створення нових інституцій, які враховуючи попередній досвід та історію функціонування державних органів, фундуватимуть умови для організації системи взаємин між релігійними та місцевими елітами, центрами духовного керівництва і органами владних повноважень тощо. Окреме місце тут посідає практика забезпечення міжконфесійного діалогу, який має сприяти зростанню свідомого сприйняття та дотримання норм, які стосуються свободи совісті та віросповідання. І це пов'язано у першу чергу з тим, що Конституція України прямо забороняє створення будь-якої монопольної ідеології, яка би ставала обов'язковою для кожного громадянина. В умовах свободи совісті держава виступає у ролі не тільки регулятора, який впорядковує і забезпечує сферу функціонування релігії, але також створює простір для взаємодоповнювальності (компліментарності) між державою та церквою в питаннях гуманітарної політики, роль якої у процесі суспільних трансформацій важко переоцінити.

Список використаних джерел:

1. 25-річчя Української незалежності як історія релігійних свобод і світоглядного плюралізму: державні інституції та релігійні організації у пошуку моделей партнерства / Збірник наукових матеріалів. – К.: Дух і Літера, 2017. – 616 с.
2. Україна релігійна. Колективна монографія. Книга перша. Стан релігійного життя України / гол. ред. Колодний А. – К., 2008. – 436 с.